

MŁOCIĆ (44) *vb impf*

-ó- (3), -o- (1); -ó- : -o- *Mącz* (3:1) (*Cn o jasne*).

inf młócić (12). ◇ *praes 1 sg* młóczę (3). ◇ *3 sg* młóci (8). ◇ *3 pl* młóćą (11). ◇ *praet 1 sg m -m* młócił (1). ◇ *1 pl m pers -chmy* młócili (1). ◇ *fut 2 sg m* będziesz młócił (1). ◇ *imp 2 sg* młóć (2). ◇ *3 sg* niech młóci (1). ◇ *impers praes* młóci się (1) *GostGosp* 46. ◇ *praet* młócono (1). ◇ *part praes act* młóćąc (2).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVII w.*

1. *Oddzielać nasiona od kłosów, strąków przez wybijanie cepami lub tłoczenie nogami wołów; deterere (frumenta) Mącz, Calep, Cn; flagellare perticis frumentum Mącz, Cn; triturare Mącz; excutere frumenta baculis, exterere messem, terere fruges, tribulare, tundere Cn* (44) : vkradl czwyerthnyą pffenyce y czwyerthnye owfla przed dwyema nyedzyelamy wftodolye młoczacz *LibMal* 1551/165, 1551/165; *RejWiz* 69v, 98; Aby też nie zátykał wołowi gęby gdy młóci [*Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas. Vulg Deut* 25/4; kthory mnie ábo wyciera zboże twoie w gumnie *Leop*] (bo indzyey dobytki młóćą depcąc po gumnie/ nie thák iáko v nas cepami.) *BielKron* 36v; *Mącz* 129c, 450c, 451a; *RejZwierc* 164v; *MWilKHist* F; Detero – Oczieram. Młóczę, wikrufzam. *Calep* 314a; gdy młóćą/ tedy káždy ná fwą gromádę ma słomę kłásć; áby poznać który źle wymłaca. *GostGosp* 70, 48, 50, 52, 76, 78 (8); *WujNT* 253.

Bezpodmiotowo (1): GDy fie gumno młóci do Gdańfká *GostGosp* 46.

młócić co (11): *ZapWar* 1542 nr 2499; *LibMal* 1545/102; Ná tháką [...] wyfokóć wzlecieli iż Alexandrowi widział fie okrąg śwíátá/ iákoby gumno ná którym zboże młóćą [*in qua fruges triturantur*] *HistAl* M5; *RejZwierc* 101; thwoiá czeladká młóci w gumnie náłz owies. *Górndworz* R4v, R4v; *RejZwierc* 72v; *BudBib* I 231v marg; *GostGosp* 52, 152, 158.

W połączeniu szeregowym (1): Znie [*rolnik*]/ woźi/ młóci/ wieie/ miele/ piecze: zá tym Karmi czeladz y bydło. *KlonWor* 77.

W charakterystycznych połączeniach: młócić owies (4), *zboże* (3), *żyto*; *młócić gumno, pole*; *młócić z pola, z szopy*; *młócić po pułkopy*; *młócić w gumnie, w stodole* (3).

Przysłowie: Arbore deiecta quivis ligna colligit. Proverbialis locutio, Po plebanowey śmierci/ każdy w yego śtodole rad młóci. *Mącz* 14b.

[*Zwrot: praw.* »młócić z wymłocku« = *powinność kmieca: młócenie zboża dworskiego, wynagradzane określoną częścią wymłóconego ziarna: [zagrodnicy] powinni młócić z wymłocku korca dziesiątego w temże gumnie proszowskiem LustrKraK* I 48, 160.]

W przen (8) : A bárzo to łowne pole Sporzey młócić niż w śtodole *RejRozpr* C3; który młóci w nádzieię wzięcia pożytku młóci [*qui triturat in spe fructus percipiendi*] *WujNT* 1.Cor 9/10, s. 598 marg; *PowodPr* 22.

Fraza: »(na)słucha(wa)ć gdzie (drudzy) młóćą« = *być biernym, nie angażować się* [*szyk zmienny*] (2): Mikołay Sienicki. CHociay ten [...] z dáleká gdzye młóćą/ rzkomo niechcąc słucha. Lecż wierz mi wie pocżemu/ w Suleiowie mąká *RejZwierc* 81; wiele młodych co nic nie vmieią [...] y nic porádzić nie mogą/ thylko z dáleká ftoiąc náłfuchawáią gdzie drudzy młóćą. *RejZwierc* 163v.

Zwrot: »plewy, siano (niepotrzebnie) młócić« = *wykonywać zbędne czynności* (2): A my nędzni Krześciáni práwiechmy iáko plewy młócili: Ieden kápice ná fzyię wzdzyał/ á powrozem fie opafał:

drugi łukniey popuścił ná dłużą/ á wirzch głowy łobie przegolił *RejPos* 327; iedno co oni ftárzy [...] wodę prożno mierzyli/ á X.K. śiáno niepotrzebnie młoci. *NiemObr* 142.

Przen: Miażdżyć, niweczyć (1) : Iam ćiebie położył iáko woz ná młodzbę nowy/ kthory ma zęby trzące: Będziefz młocił gory [*triturbis montes*]/ (y potrzebź ie/ á pagorki w proch obrocifz. *Leop Is* 41/15.

2. [*Bić, pokonywać w walce [kogo]*]: Ná Kłięftwo [*Witułt*] wstąpił/ á mężnie woiuiąc/ Prułkich Lifiándłkich krzyżakow moc łkrocił Częfto ich młocił. *StryjGoniec Q3 (Linde).*]

Synonimy: **1.** *draszować*; **2.** *bić*.

Formacje współrdzenne: *domłocić, namłocić, pomłocić, przemłocić, wymłocić, zmłocić; młacać, umłacać, wymłacać.*

Cf **MŁOĄCY, MŁOCENIE, MŁOCONY, [MŁOCUĄCY]**

TZ